

Vooronderzoek aan de Poppelaerstraat te Brecht

deel II

Elly N.A. Heirbaut
Vanessa Vandenbussche

LAReS

*Lowlands
Archaeological
Research
Service*

Colofon

Titel: Vooronderzoek aan de Poppelaerstraat te Brecht. Deel I.

Auteur: E.N.A. Heirbaut & Rani Reusens

Grafische illustraties/GIS: E.N.A. Heirbaut

Rapportnummer: LAReS-rapport 536

Bekrachtigde archeologienota: ID 14677

Projectleider/Veldwerkleider: E.N.A. Heirbaut (OE/ERK/Archeoloog/2016/00162)

Uitvoerder: LAReS, Lowlands Archaeological Research Service

Vestiging: Rozenlaan 15, 2980 Halle-Zoersel

Publicatiedatum: februari 2022

Publicatieplaats: Halle-Zoersel

Illustratieverantwoording voorblad: overzicht proefsleuf 2

© LAReS. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook.

LAReS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

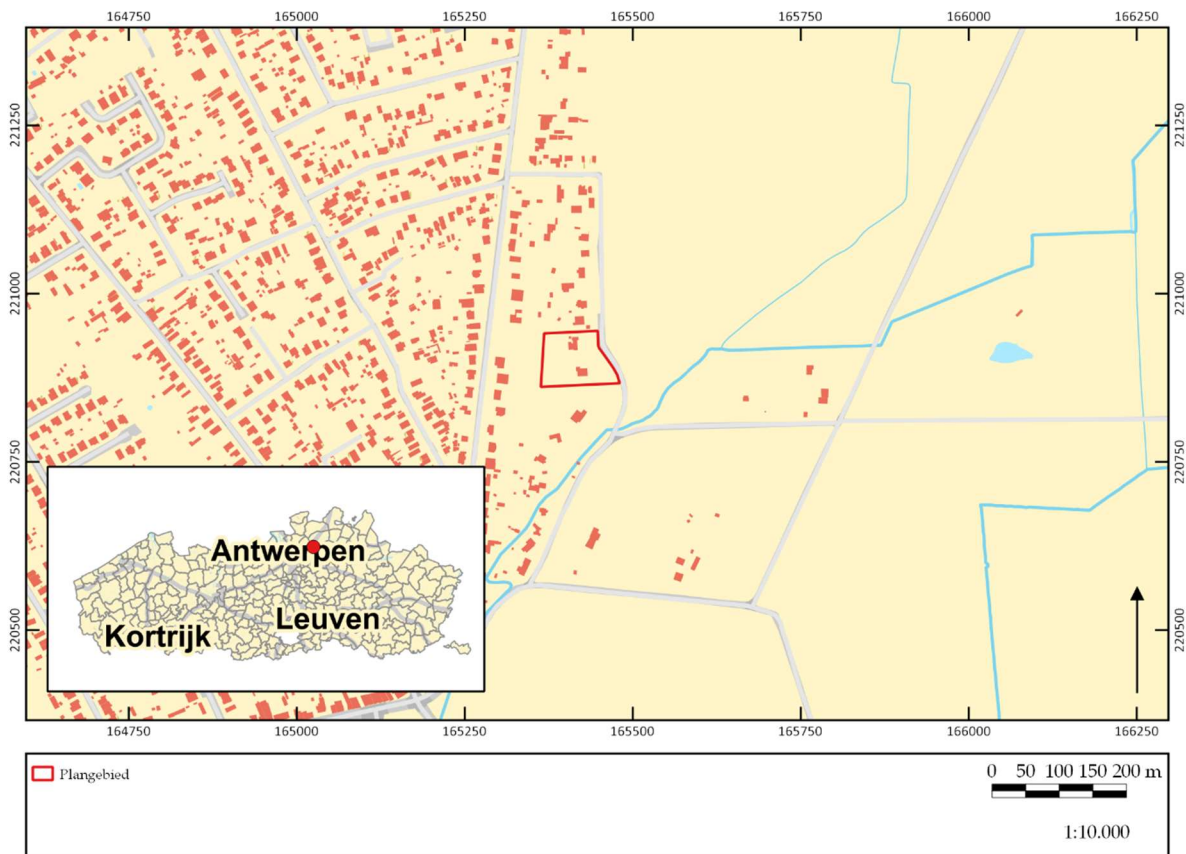
Deel II. Programma van maatregelen

1 INLEIDING	5
2 TECHNISCHE FICHE/ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	6
3 ONDERZOEKSVRAGEN	7
4 KENNISVERMEERDERINGSPOTENTIEEL VAN HET PROJECTGEBIED EN AANBEVELING	9

1 Inleiding

Het plangebied is gelegen aan de Poppelaerstraat te Sint-Job-in-'t-Goor, een deelgemeente van Brecht. Het plangebied grenst in het oosten aan deze straat. Het omvat twee percelen, namelijk 73L4 en 73P5 (fig. 1). Op beide percelen staat vrij centraal een woning. Rond de woning ligt een tuin, de rest van de percelen is beplant met gemengd bos. Het plangebied heeft een oppervlakte van ca. 7.584 m². Slechts een klein deel in het uiterste noordoosten van perceel 73P5 behoort tot de eigenlijke verkaveling. De rest van dit perceel blijft ongewijzigd en wordt uitgesloten uit de verkaveling. Daarom is er naast het plangebied ook een verkavelingsgebied afgebakend met een oppervlakte van ca. 4.351 m².

Het verkavelingsplan voorziet in het splitsen van perceel 73L4 in twee loten met open bebouwing, een tuinzone en een zone voor bijgebouwen. Op de overige delen van het verkavelingsgebied blijft het bos behouden.

Figuur 1. Kadasterkaart met aanduiding plangebied.

©LARES

2 Technische fiche/administratieve gegevens

Naam site/toponiem	Poppelaerstraat 16, Brecht
Ligging	Poppelaerstraat 16, 2960 Brecht (prov. Antwerpen)
Kadastrale gegevens	Brecht, afd. 2, sectie L. nrs. 73L4 en 73P5
Bounding Box	X Y
	156960,1 203648,9
	157075,0 203521,2
Onderzoek	vooronderzoek
Projectcode	2020K246 (landschappelijk bodemonderzoek) 2022A489 (verkennde archeologische boringen) 2022B24 (Proefsleuvenonderzoek)
Uitvoerders/actoren	Elly N.A. Heirbaut (erkend archeoloog) Rani Reusens (erkend archeoloog) Vanessa Vandenbussche (junior archeoloog)
Geraadpleegd extern	nvt
Erkend archeoloog	Elly N.A. Heirbaut: OE/ERK/Archeoloog/2016/00162 Rani Reusens: OE/ERK/Archeoloog/2020/00021
Termijn veldwerk	19 januari 2022 (landschappelijk bodemonderzoek) 26 januari 2022 (verkennde archeologische boringen) 3 februari 2022 (proefsleuvenonderzoek)
Oppervlakte plangebied	ca. 7.584 m ²
Oppervlakte verkavelingsgebied	ca. 4.351 m ²
Geplande ingreep	Afbraak van de huidige bebouwing en verhardingen, kappen van bomen, verkaveling.
Geldende wetgeving en voorwaarden	Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014. De nota werd opgesteld overeenkomstig de Code van Goede Praktijk. De totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft, bedraagt 3.000 m ² of meer, zoals bepaald in artikel 5.4.2 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.
Randvoorwaarden	nvt
Doelstelling	Het doel van het proefsleuvenonderzoek is om na te gaan of er archeologische resten in het projectgebied aanwezig zijn, hoe ze dateren, wat de mogelijke bedreigingen zijn voor het eventueel aanwezige bodemarchief en hoe hiermee dient te worden omgegaan.
Thesaurus	landschappelijk bodemonderzoek, archeologische boringen, proefsleuven, vrijgave

3 Onderzoeksvragen

In het kader van het bureauonderzoek zijn van tevoren enkele vragen geformuleerd waarop het vooronderzoek in uitgesteld traject antwoord tracht te vinden.

Landschap en bodem:

- Is de oorspronkelijke bodem intact? Is er sprake van bodemdegradatie en/of erosie, en zo ja, in welke mate?
- Wat is de opbouw van de bodem (waargenomen horizonten, beschrijving en duiding)?
- Hebben er post-depositionele processen plaatsgevonden en welk effect hebben deze gehad op de archeologische resten?

Algemeen:

- Zijn er archeologische sporen aanwezig in het te ontwikkelen gebied? Zo ja: wat is de aard en datering van deze sporen?
- Zijn er archeologische vondsten aanwezig in het te ontwikkelen gebied? Zo ja: wat is de aard en datering van deze vondsten?
- Wat is de bewaringskwaliteit van de vondsten?
- Wat is de ruimtelijke begrenzing van de sporen (zowel horizontaal als verticaal; strekt de site zich uit buiten de grenzen van het te ontwikkelen gebied)?
- Wat is de chronologische begrenzing van de sporen? Behoren ze tot één of meerdere perioden?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de archeologische vindplaats(en)?
- Is er mogelijkheid tot behoud *in situ*? Zo niet, welke maatregelen worden dan voorgesteld om de archeologische waarden veilig te stellen?
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant? Is er voor het beantwoorden van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijk onderzoek nodig? Zo ja, welk type staalname is hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?
- Dient er verder archeologisch onderzoek (opgraving) te worden uitgevoerd op basis van de resultaten van het archeologisch vooronderzoek?

Steentijdsites:

- wat is de ruimtelijke begrenzing van de vuursteenconcentratie(s) (zowel horizontaal als verticaal; strekt de site zich uit buiten de grenzen van het plangebied)?
- wat is de datering van de vondsten?
- wordt de vindplaats door de toekomstige werken bedreigd? Wat zijn de mogelijkheden voor behoud *in situ* of *ex situ*?
- welk vervolgtraject is noodzakelijk?

Nederzettingsterreinen:

- Zijn er aanwijzingen voor nederzettingsterreinen in het te ontwikkelen gebied? Zo ja: uit welke periode dateren deze, en waren ze tijdelijk of permanent?

- Zijn er aanwijzingen voor continuïteit of fasering van de nederzetting en/of structuren?
- Welke elementen kunnen bijdragen tot de kennis van de economische en sociale relaties in de verschillende perioden/fasen?
- Wat is de relatie van de vindplaats tot deze in de ruimere omgeving?
- Zijn er aanwijzingen voor andersoortig gebruik van het terrein (anders dan bewoning, bijvoorbeeld funeraire contexten)? Zo ja: uit welke periode dateren deze, en waren ze tijdelijk of permanent?
- Zijn er sporen van landbouwactiviteiten (ploegsporen, veldindeling, ...) gelinkt aan het historisch terreingebruik zoals waargenomen op de historische kaarten?
- Zijn er sporen van ambachtelijke activiteiten?
- Zijn er sporen van agrarische activiteiten?
- Zijn er sporen van landgebruik (zoals perceelsindeling, wegen, akkers, grondstofwinning)?

Grafoelden:

- Zijn er graven aangetroffen in het te ontwikkelen gebied?
- Hoe dateren deze?
- Kunnen ze gerelateerd worden aan reeds bekende vindplaatsen in de omgeving?
- Zijn de inhumatieresten/crematieresten goed bewaard?
- Is er sprake van bijgaven, en wat voor informatie leveren deze op?
- Is er sprake van een grafritueel, en hoe manifesteert zich dat?

Voor de resultaten van het bureauonderzoek wordt hier volstaan met te verwijzen naar het eerste deel van de nota.

4 Kennisvermeerderingspotentieel van het projectgebied en aanbeveling

Hoewel van tevoren was ingeschat dat dit terrein een middelhoge archeologische potentie had op basis van de studie van historische kaarten en de bekende archeologische waarden uit de CAI, is uit het vooronderzoek gebleken dat deze potentie naar beneden bijgesteld moet worden. Uit het landschappelijk onderzoek is gebleken dat een deel van het terrein nog een goed bewaarde podzolbodem herbergt, waardoor in dit gedeelte, meer bepaald het oostelijke deel, nog potentieel een steentijdartefactensite aanwezig kon zijn. In het andere deel bestaat de bodem uit een AC-profiel, waar de potentie voor een dergelijke site zeer klein tot onbestaande is.

In het oostelijke deel is vervolgens een verkennend booronderzoek naar steentijdsites uitgevoerd. Alle boringen zijn uitgezeefd, waarbij gekeken is of er lithische werktuigen in de bodem aanwezig zijn, maar er is ook gekeken naar de aanwezigheid van andere archeologica. In geen enkele boring zijn deze gevonden, waardoor besloten kan worden dat er geen steentijdartefactensite in de bodem aanwezig is.

Vervolgens is het proefsleuvenonderzoek uitgevoerd, waarbij afgeweken is van het puttenplan uit het programma van maatregelen om twee redenen. Vooreerst heeft het landschappelijk bodemonderzoek uitgewezen dat de top van de C-horizont hoger zit dan de onderkant van de funderingen van de gesloopte woning. Dit betekent, dat als er in de proefsleuven geen archeologische resten aanwezig zijn, er ook geen verwacht worden onder de funderingen. Aangezien het slopen van de funderingen tijdens het proefsleuvenonderzoek moeilijk is, is besloten eerst enkele sleuven aan te leggen op de vrije delen van het terrein om te evalueren of er sprake is van een sporensite. De tweede reden heeft te maken met het behoud van de beboste zones. Er dient maximaal behoud van het groen te worden gegarandeerd op deze verkaveling. Ook tijdens het proefsleuvenonderzoek dient dus rekening gehouden te worden met voldoende afstand tot de behouden bomen, zodat de wortelzone niet verstoord wordt en de boomwortels niet gekwetst worden. Dit heeft geleid tot een sleuvenplan waarbij aan weerszijden van de gesloopte woning een sleuf is gelegd die breder is dan 2 m, en een derde sleuf die haaks hierop aan de oostkant van de woning is gegraven.

In alle drie de sleuven is duidelijk zichtbaar dat de bodem al verstoord is. De C-horizont is vrij snel onder het maaiveld aangesneden, maar hierop bevindt zich geen natuurlijke bodemopbouw meer: er is alleen sprake van een verstoord pakket dat de C-horizont afdekt. De sporen die gedocumenteerd zijn, zijn allemaal verstoringen die veroorzaakt zijn tijdens de bouw- en sloop van de woning: recente vergravingen waarin baksteenpuin en plastic is te zien. Oudere sporen noch vondsten zijn aangetroffen.

Vanwege het ontbreken van een archeologische sporensite in de proefsleuven is afgezien van het weghalen van de funderingen aangezien hieronder ook geen resten meer verwacht worden.

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek kan geconcludeerd worden dat er zich binnen de grenzen van het onderzochte gebied geen behoudenswaardige

archeologische site bevindt. Om deze reden is er geen programma van maatregelen geschreven voor verder archeologisch onderzoek in de zone van fase 1.

Deze conclusie kan doorgetrokken worden naar de zone van **fase 2**. Aan de westkant van het terrein is op basis van het landschappelijk bodemonderzoek geen potentie voor steentijdartefactensites. In het oostelijke deel is tijdens het vooronderzoek van fase 1 al onderzocht in hoeverre deze potentie geldig is, maar dit onderzoek heeft een negatief resultaat opgeleverd. Dat betekent dat voor de zone van fase 2 geen steentijdpotentie meer is.

Het proefsleuvenonderzoek in fase 1 heeft geen archeologische resten opgeleverd. Dit maakt de potentie voor het treffen van een archeologische sporensite op het andere deel van het terrein (dus in de zone van fase 2) zeer klein.

Om die reden wordt in deze nota ook geadviseerd het terrein van zone van fase 2 vrij te geven; in de toekomst dienen hier geen verdere onderzoeken meer te gebeuren.

Aangezien er geen behoudenswaardige archeologische site is aangetroffen, die door de geplande werkzaamheden verstoord zal worden, hoeft er geen bijkomend archeologisch onderzoek meer uitgevoerd te worden. Dit geldt zowel voor de zone van fase 1 als de zone van fase 2.

Er wordt geadviseerd om het hele terrein vrij te geven voor de geplande ontwikkelingen.